

Đôi giòng: Đ c bài vi t c a Nguy n Nhân Trí mà v n ch a h t bàng hoàng. Không l t i gi phút này nh ng k n m quy n VN v n c gan đ i tr ng thay đen đ n nh v y?!!!

Hu

Nguy n Nhân Trí

Cách đây không lâu tôi có đ p đi Vi t Nam và ghé ngang Hu vài hôm đ i t cách m t du khách.

Đã m y m i năm r i tôi m i tr l i Hu . Hu v n còn cái v đ p êm đ m c a sông H ng núi Ng nh tôi đã t ng bi t. Dân c , đ ng ph , ch búa, nhà c a tuy có đông đúc, nh n nh p h n nhi u nh ng tôi v n còn nh n ra cái Hu cũ trong đ u c a tôi.

Và dĩ nhiên khi đ n Hu thì tôi ph i đi thăm vi ng nh ng cung đ n và lăng t m. Vì không quen thu c đ ng đi n c b c nên tôi quy t đ nh m m t chi c xe riêng và m t nhân viên h ng đ n t i Trung Tâm Du L ch Thành Ph đ cùng đi v i tôi đ n các đ a đi m trên.

Ng i h ng đ n cho tôi là m t cô gái lạnh l i ho t bát kho ng 25, 26 tu i. Cô làm vi c r t t n tình và vui v . Tôi nh n th y cô có m t ki n th c khá v ng ch c v l ch s tri u Nguy n cũng nh nhi u th ng c nh Hu .

Qua vài câu chuy n trao đ i, tôi cũng đ c bi t thêm là t t c các nhân viên h ng đ n du l ch c a thành ph nh cô đ u ph i t t nghi p m t khóa h c v l ch s và chính tr r t k l ng. Cô gi i thích đó là vì nhà n c bi t r ng ph n đông các du khách s đ ng h ng đ n viên là ngo i qu c và “Vi t ki u”. H c n “b o đ m ch t l ng” c a các h ng đ n viên đ có th “ph c v t t” cho du khách.

Đ n kho ng gi a ngày th hai thì tôi đã xem qua h t nh ng cung đ n và lăng t m mà tôi mu n thăm vi ng. Vì tôi m n anh tài x theo “ngày”, ch không ph i theo “gi ”, và vì còn khá s m nên tôi có ý nghĩ mu n t n đ ng chi c xe và cô h ng đ n viên s n có đ đi xem vài ch khác trong ph m vi Hu mà tôi ch a h đ n bao gi .

M t đ i u mà tôi th ng liên t ng đ n m i khi nghĩ v Hu là T t M u Thân.

Năm 1968, tôi còn nh và đang s ng ở Sài Gòn. Tuy nhiên cho đ n bây gi tôi v n còn nh r t rõ nh ng s vi c đã x y ra lúc đó chung quanh tôi. Tôi nh m n m t nh ng c m khói đen bao ph b u tr i Ch L n t các đám cháy nhà kh ng khi p trong thành ph . Tôi nh nh ng ng i t n c n m ng nheo nhóc trong hành lang c a các nhà th ng, nhà th và chùa. Tôi nh nh ng xác ng i ch t n m r i rác trên đ ng ph sinh th i c tu n l không ai đ ng đ n.

Và vài tu n sau đó lúc tình hình đã t m yên n tr l i, đi u tôi nh nhi u nh t là nh ng tin t c x y ra trên toàn qu c đ c chi u trên đài Truy n Hình Vi tNambăng t n s 9. Ph n th i s n i b t, và có l ám nh tôi nh t là nh ng t ng thu t v các m chôn t p th Hu . Trên khung máy truy n hình 16 inch tr ng đen, hình nh hàng trăm xác ng i th i r a đ c moi lên t nh ng bãi chôn t p th trong các vùng quê lân c n thành ph Hu gây n t ng m nh m lên trí óc non n t c a tôi.

Tôi nh ti ng than khóc, nét m t đau đ n, ánh m t tuy t v ng c a nh ng ng i lum khum đi v ch t ng bao đ ng xác ng i x p hàng dài trên đ t đ mong nh n di n đ c ng i thân c a h đã b m t tích. Hàng trăm xác ng i đ c tìm th y đ i nhi u bãi chôn t p th , hai tay b trời thúc ké b ng dây k m, x ng s mang đ u đ n hay b đ p v b ng báng súng. Hàng ch c bãi chôn t p th đ n đ n tu n t đ c phác giác trong vài tháng sau khi quân đ i đ ng minh và Vi t Nam C ng Hòa giành l i đ c Hu .

Khi đài truy n hình ph ng v n gia đình c a các n n nhân, h u nh m i ng i đ u k m t câu chuy n r t t ng t nhau: Trong 4 tu n l mà nh ng ng i t x ng là Quân Đ i Nhân Dân và M t Tr n Gi i Phóng Mi n Nam chi m đóng Hu thì thân nhân c a h b nh ng ng i c m quy n m i n y k t án là “ác ôn” hay “có t i v i nhân dân” và đã “đ c x lý thích đáng”. Nh ng ng i b k t án đ u là nh ng gi i ch c trong chính quy n Vi t Nam C ng Hòa và gia quy n c a h , nh ng sĩ quan quân đ i cũng nh nh ng ng i lính đang v ngh phép nh , nh ng nhân v t Công giáo đ c nhi u ng i bi t đ n và nh ng ng i “làm tay sai cho M”.

“X lý thích đáng” có nghĩa là b x t t i ch hay b b t đ n đi và không bao gi tr l i.

Sau n y khi l n h n m t chút, tôi có đ p quen bi t và nói chuy n t n m t v i m t vài ng i chính h đã có thân nhân b m t tích Hu h i t t M u Thân. Nh ng câu chuy n h k l i r t t ng đ ng v i nh ng gì mà tôi nh đã th y trong các bài t ng thu t trên truy n hình và báo chí lúc y. M t ng i b n c a tôi sau n y k l i chuy n ba c a anh (m t viên ch c làm vi c cho tòa hành chính Hu) đã lanh trí, và may m n, n m tr n luôn trên tr n nhà su t th i gian đó ngay t giây phút bi t r ng “Vi t C ng vào”. Và m anh đã ph i liên t c đóng tu ng nói đ i v i nh ng ng i đ n nhà nhi u l n tìm ông r ng “ông y đã b m con tôi đi theo v bé Sài Gòn t tr c T t r i”. Anh y cũng k l i r ng t t c nh ng đ ng nghi p v i ba anh y trong cùng khu nhà gia đình công ch c hành chính Hu đ u b b t đ n đi và gi t ch t.

Nói chung là trong vòng 4 tu n l Hu n m trong quy n ki m soát c a quân đ i B c Vi t và M t Tr n Gi i Phóng Mi n Nam, nh ng ng i dân thu c các di n k trên b truy lùng r t ráo và gi t ch t. Th t ra thì có m t s không nh cũng b gi t không ph i vì “ác ôn” hay “có t i v i nhân dân” mà ch vì t thù cá nhân. Hoàn c nh tranh t i tranh sáng, ai c m m t kh u AK là c m quy n sinh sát trong tay. Đây là đ p đ trang tr i ân oán cũ v i nhau.

M t s nh ng ng i b b t b đ n ra đ u t r i x b n công khai t i ch . Đa s khác b đ n đi th tiêu m t tích. Ng i ta tìm th y thi th c a nh ng ng i b đ n đi m t tích n y trong h n 20 bãi chôn t p th l n nh c các vùng ngo i ô c a Hu . M i bãi là m t hay nhi u h c n ch a t

5, 7 cho đến hơn 400 xác người. Tổng cộng có đầu khoét gần 7000 người đã bị mất trong 4 tuần lễ đó.

Một trong những nơi tôi chưa bao giờ đến xem Huế, tuy đã có nhiều lần suy nghĩ vậy, là các bãi chôn tập thể này. Tôi cũng không rõ tại sao tôi có ý nghĩ muốn đến những nơi đó. Có lẽ tại vì đây là một trong những di sản bên thềm sông Nhật trong cuộc chiến tranh Việt Nam. Có lẽ tôi chưa muốn đến để nhìn cái không gian đó để cảm nhận những nỗi đau mà số phận của bao nhiêu con người đã bị tàn sát một cách vô nghĩa lý bên dòng sông của họ. Có lẽ tôi chưa muốn đi đến với những cảm giác rừng rợn từ các hình ảnh kinh hãi trên khung kính TV đã ám ảnh tôi mấy năm trước.

Tôi biết rằng cuộc thám sát Tội ác Mậu Thân đã xảy ra gần nửa thế kỷ rồi. Đây là một khoảng thời gian dài để thay đổi rất nhiều thứ. Cảnh vật chắc đã khác hẳn đi rồi. Có thể không còn mấy ai nhớ đến việc này nữa chứ nói chi có ai còn biết đến địa điểm của các bãi chôn tập thể đó. Và nhất là các thế hệ trẻ sau ngày miền nam thống nhất, chúng họ nhìn cô họ hàng dòng viên này của tôi.

Tuy vậy tôi vẫn còn một chút hy vọng. Tôi biết rằng người Việt Nam, nhất là dân quê, thường có tục thờ cúng cô hồn, nhất là những cô hồn chết oan ức. Thế thì một cuộc thám sát như hội Tội ác Mậu Thân chắc sẽ còn đôi chút dấu tích như một vài miếu thờ sót lại đâu đó. Và tôi hy vọng sẽ có người vẫn chưa quên lịch sử của các miếu thờ này. Có thể cô họ hàng dòng viên của tôi đã có lần nào đó nghe người lớn tuổi trong gia đình kể lại về chuyện này chăng? Có thể cô biết chỗ đến tôi đến đó chăng?

Tôi hỏi: “Cô có biết chỗ những bãi chôn tập thể hội Tội ác Mậu Thân năm 1968 không? Tôi muốn đi đến đó xem.”



Cô trả lời: “Đó cháu có nghe nói. Những cách đây xa lắm.” Rồi cô nói đến một địa danh hoàn toàn xa lạ với tôi.

Tôi muốn biết chắc là cô hiểu tôi đang nói về điều gì nên hỏi thêm: “Cô biết gì về những bãi chôn tập thể này?”

Cô giải thích: “Cháu biết chỗ. Đó là nơi mà hội Tội ác năm 1968 nhiều người đã bị Mìn Ngụy giết chết và chôn ở đây.”

Tôi s&ng l&i, quay qua nhìn cô &y. Câu tr& l&i trên c&a cô hoàn toàn n&m ngoài d& đoán c&a tôi. Tôi h&i l&i: “Ai b& ai gi&t?”

Cô &y nh&&ng m&t tr& l&i m&t cách thông th&o: “Thì chú bi&t mà, h&i T&t năm &y lính M& và lính Ng&y vào đây gi&t ch&t r&t nhi&u th&&ng dân và cán b& r&i đem chôn h& & m&y ch& đó.” Nét m&t cô th&n nhiên, không có d&u hi&u gì cho th&y cô đang không tr& l&i tôi m&t cách thành th&t nh&t.

Tôi h&i l&i m&t cách dè d&t: “Làm sao cô bi&t rõ là lính M& Ng&y đã gi&t th&&ng dân và cán b& r&i chôn h& & đó?”

Cô mỉm c&&i, có l& vì s&ng&ng&n trong câu h&i c&a tôi: “Thì cháu đã h&c rõ ràng nh& th& mà. Không nh&ng & tr&&ng h&c h&i nh& mà khóa đào t&o h&&ng d&n du l&ch c&a cháu cũng có d&y r&t đ&y đ&. Lúc đó lính M& Ng&y vào b&n gi&t r&t nhi&u dân và cán b& r&i đem chôn h& t&p th&. Ai cũng bi&t đi&u đó c&.”

Tôi l&ng ng&&i đi vài giây. Tôi không quên r&ng m&t s& tr&&ng n&i ti&ng c&a các ch& đ& c&ng s&n là t&y n&o toàn b& t& già đ&n tr&. Tôi cũng không quên mình ch& là m&t du khách (và t& h&n n&a, ch& là m&t “Vi&t ki&u”) đang & trong m&t lãnh th& n&m đ&&i m&t chính quy&n c&ng s&n. Tôi quy&t đ&nh không tra g&n thêm v& v&n đ& n&y n&a vì ch& vô ích mà thôi. Cô gái &y đã gi&i thích r&t rõ ràng: tr&&ng h&c đã đ&y nh& v&y, khóa đào t&o cũng đã đ&y nh& v&y, ai cũng bi&t đi&u đó. T& ngày sinh ra (m&y ch&c năm sau khi di&n bi&n đó x&y ra) cô đã đ&&c đ&y b&o nh& v&y. Không có lý do gì cô nghi ng& đi&u đó. Không có lý do gì tôi có th& làm thay đ&i s& hi&u bi&t đó c&a cô.

Hôm &y tôi không nh& cô h&&ng d&n viên đ&n đ&n nh&ng ch& chôn t&p th& &y. M&t ph&n vì khi h&i thêm vào chi ti&t, tôi nh&n th&y cô th&t ra không bi&t rõ chính xác các đ&a đi&m đó & đâu. M&t ph&n vì t& nhiên tôi c&m th&y “c&t h&ng”. Hay nói đúng ra là tôi c&m th&y th&t v&ng m&t cách b&t ng& và g&n nh& là vô lý do.

Tôi v&n bi&t l&ch s& là s&n ph&m c&a k& chi&n th&ng. Tuy v&y khi nghe cô h&&ng d&n viên gi&i thích v& l&ch s& c&a các m& chôn t&p th& thì tôi không kh&i b&c b&i trong lòng. Dĩ nhiên là tôi không đ& l& đi&u n&y ra cho cô &y bi&t. Vì c& đó không c&n thi&t và không có l&i cho tôi. Tôi ch& quy&t đ&nh không đi ti&p n&a và tr& v& khách s&n s&m h&n d& đ&nh.

